

**ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI NOMIDAN
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ**

Тошкент шаҳри

2020 йил 03 март

4-1001-2008/2786-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий суди судьяси У.Суюнов раислигида, С.Йигиталиев котиблигида, Бўка туман Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг даъвогар – “Бобур Зухриддин Агро” фермер хўжалиги манфаатида жавобгар – “Maxim Gold Tex” МЧЖ ҳисобидан 241.613.357 сўм асосий қарз, 24.161.335 сўм жарима ва 1.196.025 сўм пеня ундириш тўғрисидаги даъво аризасини тарафлардан: фермер хўжалиги раҳбари – З.Абдухакимов иштирокида очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

АНИҚЛАДИ:

Бўка туман Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгаши даъвогар “Бобур Зухриддин Агро” фермер хўжалиги манфаатида даъво ариза билан судга мурожаат қилиб, жавобгар “Maxim Gold Tex” МЧЖ ҳисобидан 241.613.357 сўм асосий қарз, 24.161.335 сўм жарима ва 1.196.025 сўм пеня ундириб беришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили судга маълумот тақдим этиб, унга кўра жавобгар томонидан суд мажлиси кунига қадар қисман тўлов амалга оширилганлиги боис, қолган 192.613.357,09 сўм асосий қарз ва неустойка сўммаларини тўлиқ ундириб беришни сўрадилар.

Жавобгар вакиллари суд мажлисида иштирок этмадилар ва даъво аризага нисбатан эътироз билдирмадилар.

Суд, ИПКнинг 128-129, 170-моддаларига асосан ишни жавобгар вакиллари иштирокисиз кўриб чиқишни, даъвогар раҳбари фикрларини эшитиб, ишдаги мавжуд ҳужжатлар билан танишиб, қуйидаги асосларга кўра даъвогарнинг даъво аризасини қисман қаноатлантиришни, суд ҳаражатларини қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда жавобгар зиммасига юклашни лозим топади:

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг (кейинги ўринларда ФК деб юритилади) 234-моддаси 2-хатбошисига асосан, мажбуриятлар – шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқиши назарда тутилган бўлса, 244-моддаси 1-хатбошисига агар қонун ҳужжатлари ёки шартномада назарда тутилган бўлмаса, мажбуриятни бажаришни кечиктиришга ёки уни бўлиб-бўлиб бажаришга йўл қўйилмаслиги қайд этилган.

Иш ҳужжатларига кўра, “Maxim Gold Tex” МЧЖ (Буюртмачи-кластер) ва “Бобур Зухриддин Агро” фермер хўжалиги (Етказиб берувчи) ўртасида 2019 йил

07 март куни “Пахта маҳсулоти харид қилиш бўйича” 120009-сонли контрактация шартномаси тузилган.

Мазкур шартноманинг 1.1-бандига кўра, Етказиб берувчи Буюртмачи-кластер эҳтиёжлари учун ваколатли орган (туман ҳокимияти) қарори билан ажратилган 50,8 гектар майдон шартноманинг 1-илоvasида кўрсатилган контурларда ҳажм, муддат ва шартларда 151,9 тонна пахта маҳсулотини Буюртмачи-кластер билан келишган ҳолда етиштириш ва уни етказиб бериш, Буюртмачи-кластер эса ушбу маҳсулотларни қабул қилиш ва ҳақ тўлаб бериш мажбуриятини олганлар.

Шартнома талабларига кўра фермер хўжалиги томонидан шартномада кўрсатилган маҳсулотлар, яъни 662.421.027 сўм қийматдаги пахта хом ашёси етказиб берилиб, шартнома мажбуриятлари бажарилган.

Шартноманинг 4.4-бандига кўра, Буюртмачи-кластер маҳсулотни қабул қилиб олганидан кейин, шартномада белгиланган нархлар бўйича Етказиб берувчига 60 кун муддат ичида унинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олган.

Бироқ, жавобгар томонидан шартнома мажбуриятлари лозим дараада бажарилмаган. Натижада, жавобгарнинг даъвогар олдидаги қарздорлиги 241.613.357,09 сўмни ташкил этган.

ФКнинг 465-моддасига кўра, контрактация шартномасига мувофиқ қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи қишлоқ хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш ёки сотиш учун бундай маҳсулотни харид қиладиган шахсга - тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу маҳсулотни қабул қилиш (қабул қилиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда белгиланган баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Агар ушбу Кодексда бошқача тартиб белгиланган бўлмаса ёки у мажбурият моҳиятидан келиб чиқмаса, контрактация шартномасига нисбатан маҳсулот етказиб бериш шартномаси тўғрисидаги қоидалар, тегишли ҳолларда эса давлат эҳтиёжлари учун товарлар етказиб беришга доир давлат контракти тўғрисидаги қоидалар қўлланади.

Даъвогар томонидан қарздорликни ундириш борасида жавобгарга талабнома юборилган бўлсада, жавобгар томонидан талабнома талаблари оқибатсиз қолдирилган.

Бундай ҳолатда даъвогарнинг жавобгар ҳисобидан 241.613.357,09 сўм асосий қарздорликни ундириш талаби асослидир. Чунки, иш ҳужжатларида ушбу қарздорликни тасдиқловчи тарафлар ўртасида тузилган солиштирма далолатнома мавжуд.

Бироқ, даъвогар судга маълумот тақдим этиб, жавобгар томонидан суд мажлиси кунига қадар 49.000.000 сўм миқдорида тўлов амалга оширилганлиги боис, қолган 192.613.357,09 сўм асосий қарзни ундириб беришни сўради.

Шу сабабли суд, жавобгар ҳисобидан даъвогар фойдасига 192.613.357,09 сўм асосий қарзни ундиришни лозим деб топади.

ФКнинг 333-моддасига асосан, қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланган бўлмаса, жавоб беради.

ФКнинг 236-моддасига асосан, мажбуриятлар шартнома шартлари ва конунчилик талабларига мувофиқ лозим даражада бажарилиши лозим.

Шунингдек, даъво аризада жавобгар ҳисобидан 24.161.335 сўм жарима ундириб бериш сўралган.

Ушбу жарима сўммаси тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 5.2-бандига асосан келиб чиққан бўлиб, унга кўра, мазкур шартномага мувофиқ белгиланган муддатларда ва шартномада келишилган миқдорларда тўлиқ топширилган маҳсулот учун, тегишли ҳақларни тўлашдан асоссиз бош тортганда Буюртмачи-кластер Етказиб берувчига тўланмаган сўммани ҳамда ўзи тўлашдан бош торган сўммани 10 фоизи миқдоридаги жаримани тўлашлиги белгиланган.

Бу ҳолатда даъвогарнинг жавобгардан жарима ундириш талаби асослидир. Чунки, жавобгар томонидан шартнома шартлари ўз вақтида бажармаган, яъни етказиб берилган маҳсулотлар ҳақини тўлашдан асоссиз равишда бош тортган.

Бироқ, Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик суди Пленумининг “Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкӣ жавобгарлик тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида”ги 15.06.2007 йилдаги 163-сонли қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2018 йил 19 майдаги 17-сонли Қарори асосида киритилган ўзгартиш ва қўшимчалар билан) 4-бандига кўра, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 326-моддасига мувофиқ, суд қарздор томонидан мажбуриятларнинг бажарилиш даражасини, мажбуриятда иштирок этувчи тарафларнинг мулкӣ аҳволини, шунингдек кредиторнинг манфаатларини эътиборга олиб, неустойка миқдорини камайтиришга ҳақли.

Шу боис, суд даъво талабининг жарима миқдорини 10.000.000 сўмгача камайтиришни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайди.

Бундан ташқари, даъво аризада жавобгар ҳисобидан 1.196.025 сўм пеня ундириб бериш сўралган.

Ушбу жарима сўммаси тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 5.2-бандига асосан келиб чиққан бўлиб, унга кўра, мазкур шартномага мувофиқ белгиланган муддатларда ва шартномада келишилган миқдорларда тўлиқ топширилган маҳсулот учун, тегишли ҳақларни тўлашдан асоссиз бош тортганда Буюртмачи-кластер Етказиб берувчига кечиктирилган ҳар бир кун учун тўланмаган сўмманинг 0,033 фоиз миқдорида, лекин 20 фоиздан ортиқ бўлмаган миқдорда пеня тўлашлиги белгиланган.

Бироқ, Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкӣ жавобгарлик тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида”ги Қарорига кўра, қонун ҳужжатларида бошқача ҳоллар назарда тутилмаган бўлса, даъвогар фақатгина бир шаклдаги неустойка қўллашни талаб қилишга ҳақлилиги белгиланган.

Шу сабабли суд, даъвогарнинг жавобгар ҳисобидан 1.196.025 сўм пеня ундириш қисмини рад этишни лозим деб топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддасига, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларга уларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдorigа мутаносиб равишда юкланиши белгиланган.

Суд, тақдим этилган ҳужжатларни ўрганиб, даъвогарнинг даъво

талабларини қисман қаноатлантиришни, суд ҳаражатларини қаноатлантирилган даъво талаблари миқдorigа мутаносиб равишда жавобгар зиммасига юклашни, даъвонинг рад қилинган қисми бўйича даъвогардан Ўзбекистон Республикаси “Давлат божи тўғрисида”ги Қонуннинг 9-моддаси, 18-бандига асосан давлат божини ундирмасликни лозим топиб, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 176-179, 186-моддаларини қўллаб,

Қ А Р О Р Қ И Л Д И:

Даъвогарнинг даъво аризаси қисман қаноатлантирилсин.

“Maxim Gold Tex” МЧЖ ҳисобидан “Бобур Зухриддин Агро” фермер хўжалиги фойдасига 192.613.357,09 сўм асосий қарз, 10.000.000 сўм жарима ва 17.840 сўм почта ҳаражати ундирилсин.

Даъво аризанинг қолган қисмини қаноатлантириш рад этилсин.

“Maxim Gold Tex” МЧЖ ҳисобидан ҳисобидан республика бюджетига 5.315.493,84 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақа берилсин.

Мазкур ҳал қилув қароридан норози тараф бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида Тошкент шаҳар иқтисодий судига шикоят қилиши (протест келтириши) мумкин.

Судья

У.Суюнов

СУД МАЖЛИСИ БАЁННОМАСИ

Тошкент шаҳри

2020 йил 03 март

4-1001-2008/2786-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий суди судьяси У.Суюнов раислигида, С.Йигиталиев котиблигида, Бўка туман Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг даъвогар – “Бобур Зухриддин Агро” фермер хўжалиги манфаатида жавобгар – “Maxim Gold Tex” МЧЖ ҳисобидан 241.613.357 сўм асосий қарз, 24.161.335 сўм жарима ва 1.196.025 сўм пеня ундириш тўғрисидаги даъво аризасини тарафлардан: фермер хўжалиги раҳбари – З.Абдухакимов иштирокида очик суд мажлисида кўриб чиқмоқда.

Раислик этувчи суд мажлисини очиб, қандай иш кўрилишини эълон қилди ва ишда иштирок этувчи тарафлар вакиллариининг суд мажлисига келган-келмаганлигини текширди.

Раислик этувчи тараф вакилига Ўзбекистон Республикаси ИПКнинг 42-моддасида кўрсатилган процессуал ҳуқуқ ва мажбуриятларини тушунтирди ва суд таркибига раддиялари бор-йўқлигини сўради.

Тараф вакили процессуал ҳуқуқлари тушунарлилиги, раислик этувчи ва суд мажлис котибига раддиялари йўқлигини билдирди.

Раислик этувчи суд мажлисини олиб бориш тартибини тушунтирди.

Очик суд мажлиси тараф розилигига биноан ўзбек тилида олиб борилишига келишилди.

Ишни мазмунан кўриб чиқишдан олдин раислик этувчи тараф вакилидан иш юзасидан қўшимча бор-йўқлигини сўради.

Илтимосномалар бўлмади.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили судга маълумот тақдим этиб, унга кўра жавобгар томонидан суд мажлиси кунига қадар қисман тўлов амалга оширилганлиги боис, қолган 192.613.357,09 сўм асосий қарз ва неустойка сўммаларини тўлиқ ундириб беришни сўрадилар.

Жавобгар вакиллари суд мажлисида иштирок этмадилар ва даъво аризага нисбатан эътироз билдирмадилар.

Раислик этувчи томонидан тараф вакилида бошқа қўшимча ариза ва илтимосномалар бор-йўқлиги сўралди.

Тараф вакили томонидан бошқа қўшимча ариза ва илтимосномалар билдирилмади. Раислик этувчи маслаҳатда қолди.

Маслаҳатдан сўнг, раислик этувчи қабул қилинган суд ҳужжати ҳулоса қисмини ўқиб эшиттирди ва унинг устидан шикоят қилиш тартиби ва муддатларини, суд мажлиси баённомаси билан уч кунлик муддатда танишиш ҳамда унинг тўла-тўқислиги ва тўғри тузилганлиги хусусида фикларини бериш ҳуқуқларини тушунтирди.

Раислик этувчи суд мажлисини ёпиқ деб эълон қилди.

Баённома Уз.Р ИПКнинг 201-моддаси талаблари асосида ёзилди.

Раислик этувчи:

У.Суюнов

Суд мажлиси котиби:

С.Йигиталиев

ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

(хулоса қисми)

Тошкент шаҳри

2020 йил 03 март

4-1001-2008/2786-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий суди судьяси У.Суюнов раислигида, С.Йигиталиев котиблигида, Бўка туман Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг даъвогар – “Бобур Зухриддин Агро” фермер хўжалиги манфаатида жавобгар – “Maxim Gold Tex” МЧЖ ҳисобидан 241.613.357 сўм асосий қарз, 24.161.335 сўм жарима ва 1.196.025 сўм пеня ундириш тўғрисидаги даъво аризасини тарафлардан: фермер хўжалиги раҳбари – З.Абдухакимов иштирокида очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси ИПКнинг 118, 176-179, 186-моддаларини қўллаб,

ҚАРОР ҚИЛДИ:

Даъвогарнинг даъво аризаси қисман қаноатлантирилсин.

“Maxim Gold Tex” МЧЖ ҳисобидан “Бобур Зухриддин Агро” фермер хўжалиги фойдасига 192.613.357,09 сўм асосий қарз, 10.000.000 сўм жарима ва 17.840 сўм почта ҳаражати ундирилсин.

Даъво аризанинг қолган қисмини қаноатлантириш рад этилсин.

“Maxim Gold Tex” МЧЖ ҳисобидан ҳисобидан республика бюджетига 5.315.493,84 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақа берилсин.

Мазкур ҳал қилув қароридан норози тараф бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида Тошкент шаҳар иқтисодий судига шикоят қилиши (протест келтириши) мумкин.

Судья

У.Суюнов